

transformace: teorie a aplikace“ číslo 1J 008/04-DP1, který Katedra geografie, Ústavu přírodních věd, Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem získala v roce 2004 (<http://www.geoscape.cz/>).

Na zpracování dat se podíleli studenti: Jana Benešová, Petr Králík, David Marenčák, Jiří Ondráček, Jana Ondřejková, Michaela Pešková, Petr Raukner, Pavel Richter, Kateřina Steklá, Helena Škoulová.

Ing. Jitka Prchalová, Univerzita J. E. Purkyně, Fakulta životního prostředí, Katedra informatiky a geoinformatiky.

Kontakt: tel.: 475 284 133, e-mail: prchalova@fzp.ujep.cz

Kpt. Ing. Pavel Udvorka

Informační systém území vojenských újezdů v prostředí ArcIMS

Informační systém území vojenských újezdů (ISUVU) je systémem, který by měl podávat komplexní informace o území vojenských újezdů, o objektech, které se na území nacházejí, o jejich stavu a účelu, pro který byly zřízeny nebo jsou provozovány. Dále by měl podávat informace o historii vzniku a způsobu využívání vojenských újezdů, jejich geografickou a klimatickou charakteristiku, přehled legislativních předpisů a nařízení souvisejících s jejich využíváním a přehled o plánu výcviku vojsk, ale i výcviku probíhajícím v daném časovém období. Především ale jejich geografickou polohu s využitím nejrůznějších geografickýchází dat. Celý projekt je pak určen pro nejširší vojenské složky, protože tento informační systém bude lokalizován na celoarmádní datové síti a bude tak přístupný širokému spektru armádních složek. Pro publikaci ISUVU v prostředí internetu/intranetu bude použito internetové technologie ArcIMS.

Vojenský újezd je podle zákona č. 222/1999 Sb. vymezená část území státu určená k zajišťování obrany státu a k výcviku ozbrojených sil. Tvoří samostatnou územní správní jednotku. Státní správu na území újezdu vykonává v rozsahu úkolů, které stanoví tento zákon nebo jiné zvláštní právní předpisy, Újezdní

úřad vojenského újezdu. Tento správní úřad plní povinnosti související se zajišťováním obrany státu, povinnosti vztahující se k výcviku ozbrojených sil na území vojenského újezdu a jeho významnou povinností je koordinace vojenského a hospodářského využití území újezdu.

K dnešnímu dni se nachází na území České republiky pět vojenských újezdů:

- Vojenský újezd Boletice,
- Vojenský újezd Brdy,
- Vojenský újezd Březina,
- Vojenský újezd Hradiště,
- Vojenský újezd Libavá.

Využití vojenského újezdu probíhá ve třech hlavních oblastech:

● **Vojenské využití**

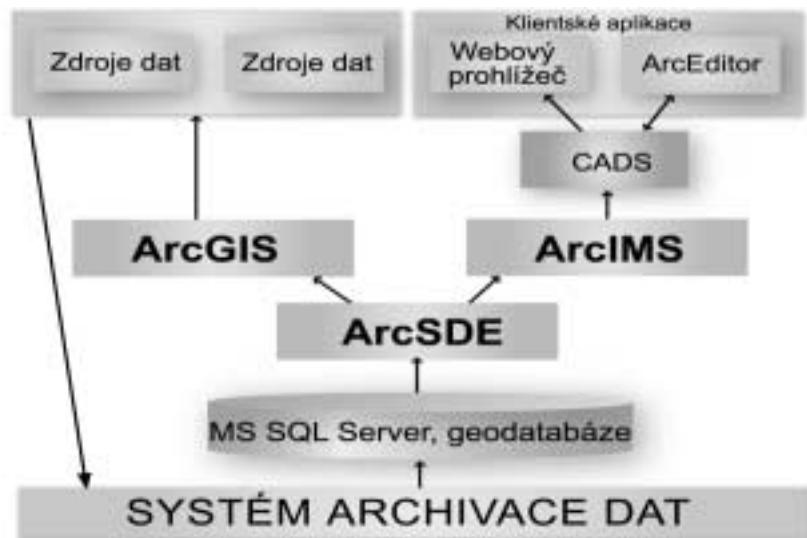
Pro výcvik vojsk je na území újezdu zřízen vojenský výcvikový prostor (VVP) a výcviková zařízení (VZ). VVP spolu s VZ tvoří soubory střelnic, cvičišť, speciálních cvičišť, cest pro pásová a kolová vozidla, ubytovacích objektů cvičících vojsk a ostatní vojenská účelová zařízení včetně vodních ploch a pozemků určených k výcviku ozbrojených sil.

● **Hospodářské využití újezdu**

Hospodářské využití újezdu je realizováno formou lesní a zemědělské prvovýroby, případně formou ostatních drobných výrob, které jsou dislokované na území vojenského újezdu.

● **Výkon státní správy**

Výkon státní správy ze zákona vykonává Újezdní úřad vojenského újezdu. Tento zabezpečuje potřeby obyvatel újezdu, které by jinak vykonávala obec podle zvláštních předpisů, včetně sociální péče.

Obr. 1. Řešení prezentace ISUVU.

S ohledem na obrovská množství informací, která souvisí s činností ve všech třech hlavních oblastech a zejména s nutností mít veškeré informace k dispozici v reálném čase se jeví jako nezbytné soustředit veškeré nutné informace do systému, který by umožnil jejich využívání všemi rozhodujícími složkami, podílejícími se na exploataci území vojenského újezdu. Po analýze dostupných datových zdrojů, úrovně dostupnosti a znalosti softwarových prostředků budoucích uživatelů a jejich představ o obsahu a možnostech systému bylo rozhodnuto, že se využije kombinace klasické webové prezentace a technologie prezentace geografických dat v prostředí intranetu/internetu.

Z těchto důvodů byli uživatelé rozděleni do tří skupin:

● **silný klient** – do této skupiny budou patřit uživatelé Újezdních úřadů a vybraní představitelé MO a GŠ AČR. Předpokládá se, že tito uživatelé budou vybaveni GIS technologií (ArcEditor, ArcGIS pro možnost editace celé databáze).

● **tenký klient** – tato skupina bude nejpočetnější a bude v ní zahrnuta široká armádní veřejnost, které informační systém bude podávat komplexní informace. Pro prohlížení informací bude postačující klasický webový prohlížeč.

● **off-line klient** – tito klienti nebudou moci využívat služeb celarmádní datové sítě a datové zdroje informačního systému

jim budou předávány na datových nosičích vždy po aktualizaci datových zdrojů.

Obsah informačního systému

1. Charakteristika vojenského újezdu

V tomto bodě bude popsána všeobecná informace o vojenském újezdu, historie újezdu, vymezení újezdu, jeho funkční využití, způsob naplňování státní správy na území vojenského újezdu a hospodářské využívání území. Je zde definována také vojenská funkce území, plánování a využívání výcvikových zařízení a organizace pobytu a výcviku vojsk.

2. Přírodní poměry

V této kapitole budou popsány klimatické, geomorfologické, geologické a hydrologické poměry území vojenských újezdů.

3. Provozní funkce

V tomto bodě budou popsány jednotlivá učebně-výcviková zařízení nacházející se na území vojenských újezdů, informace o ubytovacích kapacitách, o materiálním zabezpečení vojsk a techniky, o požární ochraně a sídelních útvarech vojenského újezdu.

4. Technické zabezpečení

Technické zabezpečení obsahuje informace o dopravě, o vodním hospodářství a ochranných pásmech vodních zdrojů, o tepelných zdrojích, o elektrických zdrojích a zařízeních a delimitaci půd a jejich kategorizaci.

5. Hospodářská a ekologická funkce

Zde bude popsána organizace hospodářské funkce, informace o zemědělské a lesní výrobě, myslivosti a rybolovu, o průmyslové výrobě a těžbě nerostů a využívání dalších přírodních zdrojů.

6. Péče o životní prostředí

V této kapitole budou zmíněny informace o odpadovém hospodářství, o ochraně přírody, památkové péči a rekultivaci a asanaci území.

Problematika úspěšného zpracování informačního systému je dána v podstatě zvládnutím tří základních částí:

- dostatečná, aktuální databáze zdrojů informací,
- prostředí, kde jsou zdroje informací ukládány a odkud jsou transportovány k jejich uživatelům, s možností diferencovaného přístupu uživatelů,
- komunikační technologie, kterými budou informace šířeny k jednotlivým uživatelům pro jejich využití v reálném čase.

Celá problematika řešení prezentace ISUVU na celoarmádní datové síti je pak naznačena na obrázku č. 1. V současné době je zpracováván vojenský újezd Březina, v příštím letech budou pokračovat práce na ostatních újezdech tak, aby byl postupně celý systém kompletní pro všechny vojenské újezdy.

Informační systém území vojenského újezdu by měl svým obsahem a způsobem provozování umožňovat:

- Poskytování základních informací o možnostech polního výcviku AČR i armád aliančních partnerů a dalších zájemců o výcvik, využívajících území na základě smluvního vztahu.
- Poskytovat informace potřebné pro plánování výcviku, jeho řízení a vyhodnocování výsledků výcviku.
- Poskytovat potřebné informace pro státní správu území a pro realizaci všech úkolů, které vyplývají z legislativy.
- Umožňovat poskytování informací pro koordinaci činnosti tří hlavních subjektů na území působících (velitelství SOVZ, ÚřVÚ a VLS).
- Poskytovat diferencovaně informace provozovatelům inženýrských sítí, provozovaných na území vojenského újezdu.
- Poskytovat vybrané informace orgánům státní správy, jejichž částečná pravomoc zasahuje na území státní správy.
- Poskytovat informace pro potřeby prezentace území jako celku, sloužící k propagaci území, vědomé činnosti armády ve sféře péče o životní prostředí, péče o nemovité kulturní památky národního, regionálního i místního významu (např. středověké tvrziště – Malá Pila, hrobka Zedwitzů ve vojenském újezdu Doupov).
- Umožnit prezentaci jedinečného prostředí území vojenských újezdů v oblasti flóry, fauny (např. přírodní rezervace Smolenská luka ve vojenském újezdu Libavá).

Kpt. Ing. Pavel Udvorcka – VÚ 3739 Olomouc. Kontakt: e-mail: pavel.udvorcka@email.cz

